

Роднае слова

штомесячны навуковы і метадычны часопіс

3/2016

ISSN 0234-1360

- **Жанна Шаладонова**
Пейзаж у ваеннай трылогіі
Івана Навуменкі
- **Васіль Рагаўцоў**
“Брама неўміручасці”
Кандрата Крапівы:
Вербальныя сродкі камічнага
- **Вольга Праскаловіч,
Ірына Шаўлякова-Барзенка**
Канцэпцыя вучэбнага прадмета
“Беларуская літаратура”
(V – XI класы)
- **Аксана Коўрык**
Біяграфія душы:
Яскравы свет Валяр’яны Жолтак

ДЫФЕРЭНЦЫЯЦЫЯ ФРАЗЕАСЕМАНТЫЧНАГА СУБПОЛЯ “КЕПСКАЕ ЗДАРОЎЕ” Ў БЕЛАРУСКАЙ І НЯМЕЦКАЙ МОВАХ

УДК 811.161.3+811.112

У артыкуле разглядаецца фразеасемантычнае субполе “кепскае здароўе” ў беларускай і нямецкай мовах. Прадмет даследавання – семантычная класіфікацыя фразеалагізмаў з мікрапалёў “хвароба”, “даводзіць да хваробы”. Выяўлена падабенства ў семантыцы фразеалагічных адзінак беларускай і нямецкай моў, адзначаны некаторыя несупадзенні ў семантычных групах і падгрупах з колькаснай перавагай фразеалагізмаў у беларускай мове.

Ключавыя словы: *фразеасемантычнае поле, інтэгральная сема, дыферэнцыйная сема, ядро, цэнтр, перыферыя поля.*

The article is devoted to phraseological semantical subfield “poor health” in Belarusian and German languages. The subject of the investigation is the semantic classification of phraseological units of microfields such as “disease”, “to result in disease”. The similarity is revealed in semantic of phraseological units of Belarusian and German languages, but it was determined the differences in semantic groups and subgroups with the quantitative advantage of phraseological units in Belarusian language.

У супастаўляльнай фразеалогіі шырокае распаўсюджанне атрымалі даследаванні метадам семантычнага поля. Упершыню тэорыя поля з’явілася ў нямецкай лінгвістыцы. Працы такіх вучоных, як І. Трыр, Г. Іпсэн, В. Порцыг, заклалі асновы вывучэння лексічнага матэрыялу з дапамогай полевага падыходу. Тэрмін *поле* выкарыстаў Г. Іпсэн і разглядаў яго “як сукупнасць слоў, што валодаюць агульным значэннем” [1, с. 224]. Але першым, хто пачаў даследаванне лексікі ў гэтым кірунку, быў І. Трыр. Падзел палёў на паняццевыя (экстралінгвістычныя) і лексічныя (лінгвістычныя), які ён прапанаваў, атрымаў развіццё ў працах Г. Мюлера, А. Уфінцавай, У. Гака і іншых [2, с. 306].

Тэрмін “фразеалагічнае поле” выкарысталі Л. Райзензон і Ю. Аваліяні ў артыкуле “Сучасныя аспекты вывучэння фразеалогіі” [3, с. 54]. Даследчыкі разглядаюць фразеалагічнае поле «як супольнасць лагічных, псіхалагічных, а таксама ўласна “быццёвых” сфер, якія спараджаюць аднолькавае ў цэлым (з частковымі варыяцыямі) кола фразеалагічных з’яў» [4, с. 74]. Апісанню фразеалагічных палёў прысвечаны працы такіх лінгвістаў, як Н. Амосава, А. Арсеньева, Н. Кірылава, В. Ляшчынская, М. Ротава, А. Чорная, І. Чарнышова і інш. Навукоўцы вылучаюць наступныя тыпы палёў: фразеасемантычнае, лексіка-фразеалагічнае і фразеалексічнае. У апошнія гады шмат прац прысвячаецца даследаванню фразеасемантычнага поля, якое разумеецца “як сукупнасць фразеалагічных адзінак, што належаць да адной паняццевай сферы і характарызуюцца пэўнымі сістэмнымі адносінамі паміж сабой” [3, с. 54]. Як адзначаецца, “гэтыя адзінкі маюць агульную інтэгральную і інварыянтную семантычную прымету, што і аб’ядноўвае фразеалагізмы ў пэўную групу, проціпастаўленую іншым палям у семантычных адносінах” [5, с. 121].

Фразеасемантычнае поле структурна арганізаванае. Даследчыкі вызначаюць наяўнасць у семантычнага поля ядра (яго фарміруюць адзінкі з найбольш абагульненым паняццевым зместам), цэнтра (адзінкі, якія маюць канкрэтнае значэнне) і перыферыі (адзінкі, якія могуць уваходзіць у іншыя семантычныя палі).

Даследчык А. Бандарка называе наступныя прыметы цэнтра і перыферыі поля:

1) максімальная канцэнтрацыя базісных семантычных прымет, што вызначаюць якасную спецыфіку поля (цэнтр), разраджанасць прымет (перыферыя);

2) сканцэнтраванне сувязяў, удзел у максімальнай колькасці апазіцый (цэнтр) – разгрупаванне “сеткі сувязяў”, іх аслабленне (перыферыя);

3) рэгулярнасць функцыянавання моўнага сродку (цэнтр) – нерэгулярнасць, меншая ўжывальнасць (перыферыя) [6, с. 18].

Такім чынам, пад фразеасемантычным полем трэба разумець структурна арганізаваную сукупнасць фразеалагічных адзінак, якія знаходзяцца паміж сабой у іерархічных адносінах.

Фразеасемантычнае поле “здароўе” складаецца з двух субпалёў (“добрае здароўе”, “кепскае здароўе”), якія падзяляюцца на мікрапалі, фразеасемантычныя групы і падгрупы.

Аб’ектам даследавання ў межах артыкула сталі фразеалагізмы, што складаюць мікрапалі “хвароба”, “даводзіць да хваробы”, характэрныя для беларускай і нямецкай моў.

Прадмет даследавання – семантычная класіфікацыя фразеалагічных адзінак названых мікрапалёў у супастаўляльным аспекце.

Вылучэнне інтэгральных і дыферэнцыйных сем на базе слоўнікавых дэфініцый дае магчымасць размеркаваць фразеалагічныя адзінкі субполя “кепскае здароўе” па сямі мікрапалях. Далей праводзіцца семантычная класіфікацыя мікрапалёў: “хвароба”, “даводзіць да хваробы”.

“Хвароба” (77/58; тут і далей першай лічбай пазначаецца колькасць фразеалагізмаў у беларускай мове, другой лічбай – у нямецкай мове). Гэтае мікраполе складаюць фразеалагічныя адзінкі, у якіх адлюстроўваюцца парушэнні работы асобных органаў або сістэм арганізма чалавека. Мікраполе распадаецца на тры фразеа-семантычныя групы: “віды хвароб”, “часовыя парушэнні ў рабоце органаў або сістэм”, “пастаянныя парушэнні ў рабоце органаў або сістэм”.

1. “Віды хвароб” (5 / 1). У гэтую, найменшую па колькасці, групу залічаны фразеалагічныя адзінкі, што ўказваюць на розныя парушэнні нармальнай жыццядзейнасці арганізма. Свае назвы некаторыя хваробы ў гутарковым маўленні атрымалі па характэрных сімптомах або па сваіх праяўленнях.

Бел.: *грудная жаба* ‘стэнакардыя, антонаў агонь ‘заражэнне крыві, гангрэна’ (СФ); *кідун кідае* ‘прыпадак кідучай хваробы’ (БФ); *бож’е ліхо* ‘эпілепсія’ (ТС); *анадуча балезь* ‘эпілепсія’ (СПЗБ).

Ням.: *der Schwarze Tod* (чорная смерць) ‘чума’ (Б).

2. “Часовыя парушэнні ў рабоце органаў або сістэм” (57/52). Гэтая група распадаецца на сем семантычных падгруп. У яе склад уваходзяць фразеалагічныя адзінкі з указаннем на сімптомы, што праяўляюцца пры парушэнні функцый органаў або сістэм арганізма чалавека падчас хваробы і часта знікаюць пасля ачуньвання.

“Сімптомы з боку органаў успрымання” (5/1). Падгрупу складаюць фразеалагізмы, якія апісваюць сімптомы, звязаныя з парушэннем зроку або слыху ў стане хваробы, стомленасці. Фразеалагічныя адзінкі гэтай падгрупы ўтрымліваюць у сваёй семантыцы дыферэнцыйныя семы ‘дрэнны зрок’, ‘дрэнны слых’: *дваіцца ў вачах* каму / у каго ‘дрэнна бачыць што, падвойна бачыць (у стане вялікай знямогі або хваробы)’ (СБНФ); *звінец у вушах, гучаць у вушах чыхі* / у каго, *стаяць у вушах чыхі, стаяць увушы* каго – ‘неадчэпна чуцца, з’яўляцца ў слыхавым уяўленні’ (СФ).

Ням.: *vor Arbeit, Schnupfen nicht mehr aus den Augen sehen können* (ад працы, насмарку не магчы больш бачыць вачамі) ‘дрэнна бачыць (ад працы, насмарку)’ (Б).

“Сімптомы з боку органаў маўлення” (2/0). У гэтую падгрупу ўваходзяць фразеалагізмы, што ўказваюць на часовыя змены ў маўленні чалавека ад хваробы або ад спалоху. Фразеалагічныя адзінкі падгрупы аб’яднаны дыферэнцыйнай семай ‘страціць здольнасць гаварыць’. Такія фразеалагізмы выяўлены толькі ў беларускай мове: *мову (язык) адняло (заняло)* каму ‘раптоўна страціць здольнасць гаварыць (ад страху, спалоху, хваробы)’ (СБНФ); *застраць у горле* ‘міжволі траціць здольнасць сказаць, праглынуць’ (Юрч.-1).

“Сімптомы з боку апорна-рухальнай сістэмы” (5/1). Падгрупу складаюць фразеалагізмы, якія рэпрэзентуюць сімптомы, што часова ўзнікаюць з боку апорна-рухальнай сістэмы па прычыне хваробы, стомленасці або слабасці.

Бел.: *ногі не носяць (не нясуць), ногі не трымаюць* ‘што-н. не можа ісці, рухацца ад стомленасці, слабасці, хваробы’ (СФ); *ногі дзвігаюцца (перадзвігаюцца)* ‘пра абмежаваную магчымасць рухацца, дзейнічаць’ (Юрч.-2); *калом (колам) станавіцца, калом (колам) стаць* ‘не згінацца (пра ногі, рукі, шыю, спіну) пры стомленасці, захворванні’ (БФ).

Ням.: *j-m liegt das Wetter in den Gliedern* (у каго-н. надвор’е ляжыць у канечнасцях) ‘у каго-н. суставы баляць, ньюць пры дрэнным надвор’і’ (Б).

“Сімптомы з боку стрававальнай сістэмы” (18/18). Гэтую падгрупу ўтвараюць фразеалагічныя адзінкі, што ўказваюць на сімптомы, якія праяўляюцца парушэннем работы органаў стрававальнай сістэмы чалавека.

Бел.: *паехаць у Рыгу / да Рыгі* ‘ванітаваць’ (Fed.); *гарэшкі шчытаць* ‘ікаць’ (СДФГ); *куры начавалі* ‘ў каго-н. непрыемны прысмак, пах (у роце)’; *швидкі Іван* ‘паслабленне страўніка’ (Ем.); *жывот узарваць* ‘выклікаць уздуцце’ (СПЗБ); *жыватом качацца* ‘хварэць на живот’ (Юрч.-1); *Аляксей спарваў / сханіў* ‘што-н. хварэе на панос’ (ЗНФ) і інш.

Ням.: *die schnelle Kathrin* (хуткая Катрын) ‘панос’; *den Ulrich rufen* (клікаць Ульрых), *den heiligen Ulrich anrufen* (выклікаць святога Ульрых) ‘ванітаваць’ (Д); *j-d studiert Kotzebues Werke* (што-н. вывучае творы Кацэбу) ‘каго-н. ванітуе’ (Б; Д); *Montezumas Rache* (помста Мантэсумы) ‘панос’ (Д) і інш.

“Сімптомы з боку рэспіраторнай сістэмы” (12/9). У склад падгрупы ўваходзяць фразеалагічныя адзінкі з указаннем на розныя сімптомы з боку органаў дыхання, якія ўзнікаюць у час хваробы або фізічнай перагрузкі.

Бел.: *бухаць / бухікаць як у бочку / у кадушку / у цэбар, язык у рот не ўкладаць* ‘вельмі моцна і часта (кашляць)’ (СДФГ); *матыліцы напалі* на каго ‘моцны кашаль (у чалавека)’ (СБНФ); *узбіваць духі* ‘моцна кашляць’ (Юрч.-3) і інш.

Ням.: *sich die Lunge aus dem Hals husten* (выкашліваць лёгкія з горла) ‘мець моцны прыступ кашлю, моцна кашляць’ (Д); *einen Ast durchsägen* (перапілоўваць сук) ‘вельмі моцна храпці’ (Б); *j-d hat es an der Lunge* (у каго-н. нешта ў лёгкіх) ‘мець хворыя лёгкія (што-н. прастудзіў горла, ахрып)’ (Б); *Bretter sägen* (дошкі пілаваць) ‘моцна храпці’ (Б) і інш.

“Сімптомы з боку выдзяляльнай сістэмы і скуры” (5/6). Падгрупу складаюць фразеалагізмы, што рэпрэзентуюць сімптомы з боку органаў

выдзялення або скуры і носяць часовы характар. Фразеалагізмы названай падгрупы ўтрымліваюць у семантыцы дыферэнцыйныя семы 'мачыцца ў пасцелі', 'мець праблемы са скурай', 'пацець'.

Бел.: *петушкі спяваюць* 'парэпаня, з патрэсканай скурай ці з высыпанымі болькамі ногі, рукі' (СДФГ); *хадзіць у рыбу / рыбку* 'мачыцца ў пасцелі ў час сну' (Юрч.-3); *бусел рэпу пасеяў* 'у каго-н. цыпкі на нагах' (ЗНФ) і інш.

Ням.: *eine Sextanerblase haben* (мець мачавы пузыр шасцікласніка) 'мець слабы мачавы пузыр'; *schwitzen wie ein Affe / Schwein / Schweinebraten* (пацець як малпа / свіння / печаная свініна) 'вельмі моцна пацець' (Д) і інш.

"Сімптомы з боку нервовай сістэмы" (10/17). Да гэтай падгрупы адносяцца фразеалагізмы, што валодаюць дыферэнцыйнымі семамі 'траціць прытомнасць', 'мець галаўны боль', 'тэмпературыць'.

Бел.: *ходырам хадзіць* 'шуміць, кружыцца (у галаве)' (СБНФ); *падаць у вобмарак* 'траціць прытомнасць' (Юрч.-2); *с памяці звесці* 'страціць прытомнасць' (СПЗБ); *кроў іграе / зайграла* 'хто-н. тэмпературыць, мае павышаную тэмпературу' (ЗНФ); *як / што кацёл* 'хворая (пра галаву)' (Юрч.-3); *калясы красныя круцяцца* 'кружэнне ў галаве' (СПЗБ) і інш.

Ням.: (*bei*) *j-m dreht sich alles* (у каго-н. усё круціцца) 'мець галавакружэнне'; *aus den Latschen kippen* (выпасці з чаравікаў) 'страціць прытомнасць' (Д; Б); *auf den Rücken fallen* (падаць на спіну) 'страціць прытомнасць' (Б); *jmdm. brummt der Schädel* (каму-н. гудзіць галава) 'у каго-н. моцны галаўны боль' (Д) і інш.

3. "Пастаянныя парушэнні ў рабоце органаў або сістэм" (15/5). Гэтую групу ўтвараюць тыя фразеалагізмы, што непасрэдна ўказваюць на парушэнні, якія не носяць часовы характар, а з'яўляюцца вынікам структурных і функцыянальных змен у рабоце органаў і суправаджаюць чалавека пастаянна. Названая група распадаецца на тры фразеасемантычныя падгрупы.

"Парушэнні з боку органаў успрымання" (9/3). Фразеалагізмы, што характарызуюць чалавека, які дрэнна чуе або бачыць, утрымліваюць у семантыцы дыферэнцыйныя семы 'дрэнны слых', 'дрэнны зрок', 'блізарукі', 'сляпы', 'касавокі'.

Бел.: *тугаваты* (-ая, -ае, -ыя) *на вуха* 'глухаваты, трохі глухі' (СФ); *глухі цецярук* 'чалавек, які кепска чуе' (СФ; БФ); *тугей / тугій на вуха / слух* 'з дрэнным слыхам' (Юрч.-3); *нізкі на вочы* 'блізарукі' (СФ; БФ; СБНФ); *сляпая цяцера* 'чалавек, які не бачыць, не заўважае што-н., каго-н.' (СДФГ); *адно вока ў Альшаны, а другое ў Ашмяны* 'хто-н. касавокі' (СПЗБ) і інш.

Ням.: *Vohten in den Ohren haben* (мець бабы ў вушах) 'нічога не чуць', *Knörpfe in (auf) den Ohren haben* (мець гузікі ў / на вушах) 'дрэнна чуць';

auf den <auf seinen> Ohren sitzen (сядзецц на <на сваіх> вушах) 'не чуць' (Д).

"Парушэнні з боку органаў маўлення" (3/0). Падгрупу складаюць фразеалагізмы, што ўказваюць на чалавека, які мае парушэнні ў маўленні. Яны маюць у сваёй семантыцы дыферэнцыйную сему 'адхіленні ў маўленні'. Фразеалагічныя адзінкі з такім значэннем выяўлены толькі ў беларускай мове: *на літару хварэць* 'мець паталагічныя адхіленні ў вымаўленні асобных гукаў мовы, слоў'; *гамза-гамзель* 'гугнявы чалавек' (СДФГ); *няма языка* 'быць нямым, не ўмець гаварыць' (СБНФ).

"Парушэнні з боку органаў апорна-рухальнай сістэмы" (3/2). У гэтую падгрупу залічаны фразеалагізмы, што характарызуюць чалавека, які страціў здольнасць хадзіць.

Бел.: *казінец у ногі ўпаў* каму 'страціць здольнасць хадзіць, перамяшчацца', *ногі адабрала* каму 'не можа стаяць, хадзіць, перамяшчацца' (СБНФ); *шлэп / шлоп / шлёп нага* 'кульгавы чалавек' (СДФГ).

Ням.: *schlecht zu Fuß sein* (быць дрэнным у нагах) 'не можа хадзіць' (Д); *meine Beine wollen nicht mehr* (мае ногі больш не хочуць) 'не можа хадзіць, ногі не служаць' (Б).

"Даводзіць да хваробы" (23/13). Мікраполе ўтвараюць фразеалагічныя адзінкі, якія ўказваюць на тое, што чалавек сам давёў сябе да хваробы, пакалечыўся ў выніку сваёй дзейнасці або нехта іншы адмоўна паўплываў на стан яго здароўя. Мікраполе распадаецца на дзве фразеасемантычныя групы.

1. "Давесці сябе да хваробы, скалечыцца" (11/7). Адметная рыса фразеалагічных адзінак гэтай групы – наяўнасць у семантыцы дыферэнцыйных сем 'пакалечыцца', 'давесці сябе да хваробы'.

Бел.: *гробіць сябе* 'надрываць сваё здароўе', *вярнуць шыйю* 'цінуць; калечыцца' (Юрч.-1); *расквасіць нюхаўку* 'пакалечыцца, ударыць па носе' (СБНФ); *паказаць касе кукіш* 'няўмела ці неасцярожна вострачы касу, абразаць, раніць руку' (СФ); *в горыэліці топілі* 'растрачваць грошы, здароўе ў выніку злоўжывання алкаголем' (СПЗБ) і інш.

Ням.: *sich (D) den Rest holen* (схапіць астатак) 'падрываць сваё здароўе, цяжка захварэць'; *mit seiner Gesundheit, mit seinen Kräften Raubbau treiben* (па-драпежніцку ставіцца да свайго здароўя, да сваіх сіл) 'дрэнна ставіцца да свайго здароўя, падрываць сваё здароўе, сілы'; *sich (D) einen Knacks holen* (атрымаць трэск) 'падарваць сваё здароўе, сілы' (Б) і інш.

2. "Давесці каго-небудзь да хваробы, скалечыць" (12/6). Характэрная прымета фразеалагізмаў, якія складаюць названую групу, – дыферэнцыйныя семы 'пакалечыць', 'давесці да хваробы'.

Бел.: *цягнуць / выцягваць жылы / гізунты* з каго 'вымагаць жыцця за кошт іншых, аднімаць

здароўе' (СБНФ); *караціць / укарачываць жызню / жызню / жысць* 'даводзіць да страты здароўя, да заўчаснай смерці' (Юрч.-2); *увагнаць матыліцы каму* 'давесці да хваробы, нямогласці' (СДФГ); *валіць з ног* 'даводзіць да хваробы' (СФ); *выбраць клей* 'адабраць здароўе, сілу, моц' (СПЗБ) і інш.

Ням.: jmdn. *an den Rand des Grabes bringen* (ставіць на канец магілы) 'даводзіць да страты здароўя'; *etw. bricht j-m das Rückgrat* (зламаць каму-н. пазваночнік) 'падрываць чыё-н. здароўе'; j-n *zum Krüppel schlagen / machen* (збіць да калецтва, зрабіць калекай) 'скалечыць каго-н.' (Д) і інш.

Аналіз фразеалагічных мікрапалёў "хвароба", "даводзіць да хваробы" дазволіў размеркаваць фразеалагічныя адзінкі па фразеасемантычных групах і падгрупах. Вылучэнне дыферэнцыйных сем садзейнічала больш дэталёвай семантычнай класіфікацыі фразеалагізмаў. У семантыцы фразеалагізмаў беларускай і нямецкай моў адзначаецца падабенства, але назіраецца некаторае колькаснае несупадзенне ў семантычных групах і падгрупах. Адзначаецца колькасная перавага фразеалагізмаў у беларускай мове.

Скарачэнні

Б – Бинович Л. Э., Гришин Н. Н. Немецко-русский фразеологический словарь. – М., 1975; **БФ** – Янкоўскі Ф. Беларуская фразеалогія: фразеалагізмы, іх значэнне, ужыванне. – Мінск, 1968; **Ем.** – Емельяновіч В. М. Да слоўніка фразеалагізмаў гаворак Берасцейшчыны. – Мінск, 2001; **ЗНФ** – Лепешаў І. Я. 3 народнай фразеалогіі: дыферэнц. слоўнік. – Мінск, 1991; **СБНФ** – Мяцельская Е. С., Камароўскі Я. М. Слоўнік беларускай народнай фразеалогіі. – Мінск, 1972; **СДФГ** – Даніловіч М. А. Слоўнік дыялектнай фразеалогіі Гродзеншчыны. – Гродна, 2000; **СПЗБ** – Слоўнік беларускіх гаворак паўночна-заходняй Беларусі і яе пагранічча: у 5 т. – Мінск,

1979 – 1986; **СФ** – Лепешаў І. Я. Слоўнік фразеалагізмаў: у 2 т. – Мінск, 2008; **ТС** – Тураўскі слоўнік: у 5 т. – Мінск, 1982 – 1987; **Юрч.-1** – Юрчанка Г. Ф. І коціцца і валіцца: устойлівыя словазлучэнні ў гаворцы Мсціслаўшчыны. – Мінск, 1972; **Юрч.-2** – Юрчанка Г. Ф. І сячэ і паліцца: устойлівыя словазлучэнні ў гаворцы Мсціслаўшчыны. – Мінск, 1974; **Юрч.-3** – Юрчанка Г. Ф. Слова за слова: устойлівыя словазлучэнні ў гаворцы Мсціслаўшчыны. – Мінск, 1977; **Д** – Duden. Redewendungen und sprichwörtliche Redensarten. Wörterbuch der deutschen Idiomatik, bearb. von Drosowski G. u.a., Mannheim [u.a.]: Dudenverl., 2008; **Fed.** – Federowski M. Lud białoruski na Rusi Litewskiej. – Warszawa, 1935. Т. 4.

Спіс літаратуры

1. **Ipsen, G.** Der alte Orient und die Indogermanen "Festschrift für W. Streitberg" / G. Ipsen. – Heidelberg, 1924. – 301 S.
2. **Лексікалогія сучаснай беларускай мовы.** – Мінск: Навука і тэхніка, 1994. – 463 с.
3. **Кириллова, Н. Н.** Сопоставительная фразеология романских языков: учеб. пособие к спецкурсу / Н. Н. Кириллова. – Ленинград: Гос. пед. ин-т им. А. И. Герцена, 1986. – 81 с.
4. **Ройзензон, Л. И.** Современные аспекты изучения фразеологии / Л. И. Ройзензон, Ю. Ю. Авалиани // Вопросы фразеологии и задачи её изучения в высшей и средней школе. – Вологда: Сев.-Зап. кн. изд., 1967. – С. 68 – 81.
5. **Аюпова, Р. А.** Семантическое поле "любовь и ненависть" в русской и английской фразеологии / Р. А. Аюпова // II Международные Бодуэновские чтения: Казанская лингвистическая школа: традиции и современность (Казань, 11 – 13 декабря 2003 г.): Труды и материалы: в 2 т. / под общ. ред. К. Р. Галиуллиной, Г. А. Николаева. – Казань: Изд-во Казан. ун-та, 2003. – Т. 2. – С. 121 – 123.
6. **Бондарко, А. В.** Проблемы функциональной грамматики: полевые структуры / А. В. Бондарко. – СПб.: Наука, 2005. – 480 с.

Маргарыта ФЭДАРАВА,
аспірант кафедры беларускага
і супастаўляльнага мовазнаўства
Гродзенскага дзяржаўнага ўніверсітэта
імя Янкі Купалы.

Артыкул паступіў у рэдакцыю 9 верасня 2015 г.

КАЛЯНДАР ПАМЯТНЫХ ДАТАЎ І ЮБІЛЕЙНЫХ ДЗЁН на 2016 год

МАЙ

- 1 мая – 135 гадоў з дня нараджэння Янкі Журбы (сапр. Івашын; 1881 – 1964), паэта, перакладчыка
- 120 гадоў з дня нараджэння Адама Сакольчыка (1896 – 1983), бібліяграф
- 110 гадоў з дня нараджэння Аляксандры Бергман (1906 – 2005), гісторыка, публіцыста, дзеячкі нацыянальна-вызваленчага руху. Жыла ў Польшчы
- 85 гадоў з дня нараджэння Алега Лойкі (1931 – 2008), паэта, празаіка, літаратуразнаўцы, крытыка
- 80 гадоў з дня нараджэння Лідзіі Главацкай, майстра пляцення мастацкіх вырабаў з саломкі
- 80 гадоў з дня нараджэння Мікалая Палякова (1936 – 2008), скульптара
- 2 мая – 75 гадоў з дня нараджэння Аскольда Сухіна (1941 – 1994), спевака, заслужанага артыста Беларусі. 3 1985 г. жыў у Расіі
- 3 мая – 70 гадоў з дня нараджэння Пятра Альхімовіча, кампазітара. Жыве ў Аргенціне
- 4 мая – 105 гадоў з дня нараджэння Пятра Рунца (1911 – 1997), празаіка
- 5 мая – 110 гадоў з дня нараджэння Васіля Пацехі-

- на (1906 – 1963), рэжысёра, заслужанага артыста Беларусі
- 90 гадоў з дня нараджэння Яраміра Печкіна (1926 – 1976), скульптара, архітэктара
- 80 гадоў з дня нараджэння Віктара Гарбатыўскага (1936 – 2002), дзеяча аматарскага мастацтва, кампазітара, заслужанага дзеяча культуры Беларусі
- 80 гадоў з дня нараджэння Васіля Якавенкі, празаіка, нарысіста, драматурга
- 8 мая – 110 гадоў з дня нараджэння Лідзіі Шынка (1906 – 1990), актрысы, заслужанай артысткі Беларусі
- 9 мая – 105 гадоў з дня нараджэння Сцяпана Ліхадзіеўскага (1911 – 1979), паэта, перакладчыка, крытыка, літаратуразнаўцы
- 90 гадоў з дня нараджэння Уладзіміра Слаўкова (1926 – 1995), акцёра, заслужанага артыста Беларусі
- 80 гадоў з дня нараджэння Віктара Шматава (1936 – 2006), мастацтвазнаўцы, мастака
- 75 гадоў з дня нараджэння Леаніда Давідзенкі (1941 – 2002), скульптара

Заканчэнне на с. 60.